01/10/2019

Θησαυρός ασημένιων νομισμάτων βρέθηκε στην αρχαία Φαναγορεία

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Η Φαναγορεία είναι μια από τις μεγαλύτερες αρχαίες ελληνικές πόλεις που βρίσκονται στη βόρεια ακτή της Μαύρης Θάλασσας.

Ο αρχαίος οικισμός βρίσκεται στη χερσόνησο Taman, στην ακτή του κόλπου που ανοίγει προς το Βασίλειο του Κιμμερικού Βοσπόρου. Το 2014 ιδρύθηκε στην περιοχή το Ιστορικό και Αρχαιολογικό Μουσείο, που αποτελεί την βάση του Ινστιτούτου Αρχαιολογίας της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών. Το Ινστιτούτο διεξάγει πλήρους κλίμακας σύνθετες αρχαιολογικές έρευνες στην ευρύτερη περιοχή.

Κατά τη διάρκεια των ανασκαφών του ύστερου αρχαϊκού στρώματος στην ακρόπολη της Φαναγορείας, βρέθηκε ένα σπάνιο εύρημα: ένας θησαυρός που περιείχε τα παλαιότερα ασημένια νομίσματα που έχουν βρεθεί ποτέ στην περιοχή του Βοσπόρου, αποθηκευμένα μέσα σε ιωνικό αγγείο. Η μοναδικότητα της ανακάλυψης δεν έγκειται μόνο στο γεγονός ότι είναι το μοναδικό εύρημα στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, αλλά και στο ότι αυτή η συλλογή νομισμάτων κατέστησε δυνατή την οριστική και επακριβή εξακρίβωση της ημερομηνίας κοπής του παλαιότερου νομίσματος στη σημερινή ρωσική επικράτεια.

Το αγγείο, που περιείχε 162 ασημένια νομίσματα, ήταν κρυμμένο στον τοίχο οικίας όπου πιθανότατα έζησε ένας χρυσοχόος. Είναι προφανές ότι ένας άνθρωπος αυτού του επαγγέλματος θα μπορούσε να συσσωρεύσει σημαντική περιουσία. Η οικία του χρυσοχόου καταστράφηκε σε πυρκαγιά που συνέβη στις αρχές του 5ου αιώνα π.Χ. Ταυτόχρονα, η καταστροφή σε αυτή την περιοχή της πόλης ήταν αρκετά διαδεδομένη: άλλες οικίες και δημόσια κτίρια, καθώς και αμυντικές δομές πόλεων που χτίστηκαν από πλίνθους στο γ’ τέταρτο του 6ου αιώνα π.Χ. καταστράφηκαν ταυτόχρονα.

Η ακριβής ημερομηνία της καταστροφής καθορίστηκε με δύο κριτήρια. Το πρώτο ήταν η απροσδόκητη ανακάλυψη στα ερείπια των αμυντικών τειχών της πόλης μιας μαρμάρινης επιγραφής γραμμένη σε περσική σφηνοειδής γραφή. Κατασκευάστηκε με εντολή του Πέρση βασιλιά Ξέρξη, γιου του Δαρείου Ι. Παρόλο που το αποσπασματικό κείμενο δεν μπορεί να διαβαστεί κατά τρόπο ουσιαστικό, το γεγονός της εύρεσης ενός τέτοιου εγγράφου έχει εξαιρετική ιστορική σημασία για το σύνολο των επιγραφών από Πέρσες βασιλιάδες που έχουν βρεθεί στο Ιράν.

Είναι γνωστό ότι ο Ξέρξης, όπως ο πατέρας του, αφιέρωσε τη ζωή του στις κατακτήσεις διαφόρων εδαφών, προκειμένου να επεκτείνει την τεράστια αυτοκρατορία του από το Αφγανιστάν έως την Αίγυπτο. Αλλά το επίκεντρο της

επιθετικής πολιτικής του ήταν η υποταγή της Ελλάδας, η οποία έληξε το 479 π.Χ. με την ήττα των Περσών.

Ο δεύτερος σημαντικός παράγοντας στην ανάλυση του θησαυρού της Φαναγορείας περιέχεται στην έκθεση του Διόδωρου της Σικελίας (XII.31.1), που δηλώνει ότι μετά το 480-479 π.Χ. ο Κιμμέριος Βόσπορος κυβερνιόταν από τους Αρχαιανακτίδες (ή Αρχαινετίδες), ελληνική δυναστεία του Βασιλείου του Βοσπόρου.

Ο συνδυασμός αυτών των στοιχείων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το 480 π.Χ. η Φαναγορεία (μαζί με άλλες ελληνικές πόλεις της Μαύρης Θάλασσας) καταλήφθηκε από τους Πέρσες, οι οποίοι, κατά πάσα πιθανότητα, καθιέρωσαν το καθεστώς των Αρχαιανακτίδων.

Οι κοπές των νομισμάτων του θησαυρού υποδεικνύουν ότι κόπηκαν μέσα σε περίπου ένα τέταρτο του αιώνα: έτσι χρονολογούνται στο πέρασμα από τον 6ο στον 5ο αιώνα π.Χ. Στην όψη των νομισμάτων απεικονίζεται η κεφαλή ενός λιονταριού, ενώ η οπίσθια είναι σφραγισμένη με ένα έγκοιλο τετράγωνο.

Ο λόγος για την εμφάνιση των νομισμάτων σε τόσο πρώιμο χρονικό διάστημα στο βόρειο άκρο του αρχαίου κόσμου αποτελεί το αντικείμενο έντονων συζητήσεων μεταξύ νομισματολόγων και ερευνητών στον τομέα της αρχαίας ελληνικής οικονομίας. Παρ ‘όλα αυτά, είναι προφανές ότι περίπου μισό αιώνα μετά την εμφάνιση των νομισμάτων, οι αρχαίες ελληνικές πόλεις στο Βόσπορο έφθασαν σε υψηλό επίπεδο ανάπτυξης.

Πηγή: The Archaeology News Network